

Notat om tvang på de enkelte afsnit i psykiatrien

Uddrag af lovgrundlaget

Ligesom i somatikken sker indlæggelse, ophold og behandling på en psykiatrisk afdeling som udgangspunkt frivilligt på baggrund af et informeret samtykke.

Derudover er der i henhold til lov om anvendelse af tvang i psykiatrien (Psykiatriloven) også mulighed for at tvangstilbageholde eller tvangsindlægge en patient, såfremt patienten er sindssyg eller befinder sig i en tilstand, der ganske må ligestilles hermed, og det vil være uforsvarligt ikke at frihedsberøve den pågældende med henblik på behandling, fordi

- 1) udsigten til helbredelse eller en betydelig og afgørende bedring af tilstanden ellers vil blive væsentlig forringet eller
- 2) den pågældende frembyder en nærliggende og væsentlig fare for sig selv eller andre.

Det er endvidere muligt at tvangsfiksere en patient med bælte, hånd- og fodremme samt handsker. Tvangsfiksering må kun anvendes kortvarigt og i det omfang, det er nødvendigt for at afværge, at en patient

- 1) udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at lide skade på legeme eller helbred,
- 2) forfølger eller på anden lignende måde groft forulemper medpatienter eller
- 3) øver hærværk af ikke ubetydeligt omfang.

Fokus på nedbringelse af tvang i psykiatrien

Regionerne indgik i 2014 en aftale med Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien i 2020.

Regionsrådet har endvidere udpeget antallet af indlagte personer i psykiatrien, der bæltefikseres, som en fokusindikator i opfølgningen på målbilledet.

Udviklingen i anvendelsen af tvang i Region Midtjylland har imidlertid ikke været tilfredsstillende. Psykiatrien i Region Midtjylland anvender

Dato 31-01-2018

Sagsbehandler Gry Brun Jensen

gry.brun.jensen@stab.rm.dk

Tel. +4578412065

Sagsnr. 1-31-72-139-16

Side 1

i vid udstrækning de samme faglige metoder som de øvrige regioner, men uden at det har haft den forventede effekt.

I løbet af efteråret 2017 har Psykiatrien og Direktionen derfor valgt at udpege nedbringelsen af tvang i psykiatrien til den vigtigste forbedringsopgave og sætte større fokus på de ledelsesmæssige aspekter.

Det ledelsesmæssige fokus går fra regionsrådet og til funktionslederne på de enkelte afsnit:

- Regionsrådet har valgt "bæltefiksering" som en af seks fokusindikatorer på sundhedsområdet. Indikatoren opgøres som antallet af unikke patienter, der bæltefikseres.
- Der er nedsat en regional taskforce med koncerndirektør Christian Boel som formand. Taskforcen mødes en gang om måneden og skal følge udviklingen på området samt foreslå konkrete indsatser. Afdelingslederne deltager på skift i den første del af taskforcens møder.
- Den lægefaglige direktør og den sygeplejefaglige direktør besøger de enkelte sengeafsnit for at sætte fokus på anvendelsen af tvang.
- Alle ledelsesniveauer følger op på data og har fokus på reduktion af tvang.
- Afdelingsledelsesmøderne, hvor Psykiatri- og Socialledelsen mødes med afdelingsledelserne, er udvidet med en time, som dedikeres til nedbringelse af tvang.
- I oktober 2017 blev der afholdt et lederseminar for funktionsledere om nedbringelse af tvang.
- Funktionsledere fra Region Midtjyllands sengeafsnit var i løbet af efteråret 2017 på ekspedition på sengeafsnit i de øvrige regioner med henblik på at få hjælp og sparring til lederrollen og indblik i de konkrete erfaringer helt ned i detaljen.

Der er endvidere iværksat en række konkrete indsatser med henblik på at nedbringe anvendelsen af tvang:

- I oktober 2017 blev der afholdt et læringsseminar for personale, der arbejder med at forebygge tvang i dagligdagen.
- Kompetenceudvikling med fokus på deeskalering og grundlæggende miljøterapi.
- Implementering af metoden "safewards", der indeholder 10 tiltag og redskaber, der kan medvirke til at forebygge konflikter og dermed anvendelsen af tvang.
- Etablering af et samarbejde mellem psykiatrien og de enkelte somatiske hospitalsenheder om nedbringelsen af tvang efter psykiatriloven i somatikken, herunder udarbejdelse af en ny regional retningslinje og journalaudit på et udsnit af bæltefikseringer i somatikken i 2017.
- Der er nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra politiet, kommunerne, lægevagten og regionspsykiatrien med

henblik på at udarbejde en analyse af tvangsindlæggelser i Region Midtjylland og komme med forslag til forebyggende indsatser.

- Oprettelse af en lukket facebookgruppe, hvor medarbejdere og ledere kan udveksle viden, erfaringer og de gode historier om nedbringelse af tvang.
- Fire pilotprojekter med henblik på særlige analyser og viden inden for særlige tvangsudfordringer (samarbejde med somatik, særlige institutioner etc.)
- Ni pilotafdelinger/eksperimentarier, der arbejder struktureret og systematisk med tvangsforebyggelse inden for forbedringsmodellens rammer.

Forventningen er, at disse tiltag på sigt vil medføre, at anvendelsen af tvang, herunder bæltefikseringer, reduceres.

Udviklingen i antallet af unikke patienter, der bæltefikseres, på de enkelte afsnit

For Region Midtjylland som helhed blev 398 unikke patienter bæltefikseret i 2015. Dette steg til 455 unikke patienter i 2016 og faldt lidt igen til 435 unikke patienter i 2017.

Der er relativt stor variation mellem afdelingerne i Region Midtjylland, hvor enkelte afdelinger har opnået et gennembrud i forhold til at nedbringe anvendelsen af tvang. To afdelinger opnåede således Region Midtjyllands interne mål om at reducere andelen af unikke patienter, der bæltefikseres, med 20% i 2017. Der arbejdes derfor løbende med at dele viden på tværs af afdelingerne.

Der er ligeledes variation mellem afsnittene inden for den enkelte afdeling.

Opsamling på tabel 1-9, der viser udviklingen i antallet af unikke patienter, der blev bæltefikseret i 2015-2017, fordelt på afdelinger og afsnit:

- Afdeling M: Nedlagt i perioden
- Afdeling P: Stigende i hele perioden
- Afdeling Q: Kraftig stigning fra 2015 til 2016, faldende fra 2016 til 2017, dog stadig over niveauet for 2015
- Afdeling R: Mindre stigning fra 2015-2016, nogenlunde stabilt fra 2015-2017
- BUC: Nogenlunde stabilt
- Regionspsykiatrien Horsens: Mindre stigning fra 2015 til 2016, faldende fra 2016 til 2017 til under niveauet i 2015.
- Regionspsykiatrien Midt: Kraftig stigning fra 2015-2016 og mindre stigning til 2017.
- Regionspsykiatrien Randers: Nogenlunde stabilt fra 2015 til 2016 og derefter en stigning fra 2016-2017.

- Regionspsykiatrien Vest: Betydelig stigning fra 2015 til 2016 og et fald fra 2016 til 2017, dog stadig over niveauet fra 2015.

Tabel 1-9: Antal unikke patienter, der bæltefikseres, fordelt på afsnit. 2015-2017

Afdeling M, AUH Risskov	2015	2016	2017
Sengeafsnit M2	9	2	0
Sengeafsnit M3	27	11	0
I alt	36	13	0

Afdeling P, AUH Risskov	2015	2016	2017
Sengeafsnit P1	20	32	30
Sengeafsnit P2	22	27	30
Sengeafsnit P3	20	16	21
Sengeafsnit P4	26	23	25
I alt	76	87	95

Afdeling Q, AUH Risskov	2015	2016	2017
Sengeafsnit Q1	18	31	36
Sengeafsnit Q2	18	23	24
Sengeafsnit Q3	17	22	19
Sengeafsnit Q4	12	30	16
I alt	58	94	79

Afdeling R, AUH Risskov	2015	2016	2017
Sengeafsnit R1	20	20	20
Sengeafsnit R2	3	2	1
Sengeafsnit R3	5	7	10
Sengeafsnit R4	2	7	7
UKENDT	0	0	1
I alt	28	35	34

BUC	2015	2016	2017
Center for spiseforstyrrelser, Risskov	1	0	2
U3 (unge) Herning	7	7	6
Ungeseng Risskov	13	16	16
I alt	18	21	20

Regionspsykiatrien Horsens	2015	2016	2017
Sengeafsnit O1	3	6	6
Sengeafsnit O2	51	51	41
Sengeafsnit O3	0	1	2
I alt	52	56	45

Regionspsykiatrien Midt	2015	2016	2017
Sengeafsnit A1	4	0	2
Sengeafsnit A2	0	0	2
Sengeafsnit intensiv mv. Viborg	32	50	50
Sengeafsnit P0 Viborg	0	0	2
Sengeafsnit P2 Viborg	0	5	6
Sengeafsnit R1, retspsykiatri, Viborg	1	3	6
Sengeafsnit R2, retspsykiatri, Viborg	5	7	4
I alt	42	63	67

Regionspsykiatrien Randers	2015	2016	2017
Sengeafsnit E1	20	24	30
Sengeafsnit E2	22	19	22
UKENDT	0	0	1
I alt	41	39	52

Regionspsykiatrien Vest	2015	2016	2017
Sengeafsnit E1	8	12	18
Sengeafsnit E1-6	0	0	3
Sengeafsnit E2	8	13	9
Sengeafsnit E3	13	12	10
Sengeafsnit E4	40	50	48
Sengeafsnit E6	2	0	0
Sengeafsnit P7	8	20	2
Sengeafsnit P9	14	11	0
I alt	78	97	86

Region Midtjylland	2015	2016	2017
I alt	398	455	435

Note: En række afsnit er omlagt i perioden. Pr. 1. januar 2016 blev M3 lagt sammen med Afdeling Q og reduceret fra 17 til 16 senge. Pr. 1. juli 2016 blev P1 udvidet til 16 senge, P2 reduceret fra 17 til 16 senge, P3 reduceret fra 16 til 15 senge, M2 blev overført til Regionspsykiatrien Midt sammen med patienter fra optageområdet Silkeborg og 16 senge på Afdeling Q blev omlagt til lavintensive senge.

Pr. 1. februar 2017 blev sengeafsnittet i Regionspsykiatrien Vest, Holstebro, nedlagt. 11 senge blev midlertidigt flyttet til Regionspsykiatrien Midt, Viborg, indtil flytningen til Gødstrup i 2020. 6 senge blev placeret i Regionspsykiatrien Vest, Herning. 6 senge blev omlagt fra lavintensive senge til ambulante pladser.

Afdeling R3, AUH Risskov, behandler retspsykiatriske patienter fra Grønland efter aftale med Grønlands hjemmestyre.